

Prof. UAM dr hab. Joanna Haberko

Monografie i komentarze:

1. Cywilnoprawna ochrona dziecka poczętego a stosowanie procedur medycznych, Wolters Kluwer Warszawa 2010, ss.481
2. Komentarz do art. 61⁹ - 86 Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego pod red. H. Doleckiego i T. Sokołowskiego (praca zbiorowa; komentarze opracowane wspólnie z T. Sokołowskim), wyd. II, Warszawa 2013
3. Ustawa o pobieraniu, przechowywaniu i przeszczepianiu komórek, tkanek i narządów. Komentarz, Warszawa 2014, ss. 372, ISBN: 978-83-264-3261-3 (wspólnie z I. Uhrynowską – Tyszkiewicz)
4. Ustawa o leczeniu niepłodności. Komentarz, Warszawa 2016
5. Komentarz do art. 446(1) KC w: Kodeks cywilny. Komentarz, t. I, red. M. Gutowski, Warszawa 2016
6. Komentarz do art. 949-958 KC w: Kodeks cywilny. Komentarz, t. II, red. M. Gutowski, Warszawa 2016

Rozdziały w pracach zbiorowych:

7. Wybrane aspekty prawne perinatologii i ginekologii w: Ciąża wysokiego ryzyka, wyd. 2., red. G.H. Bręborowicz, Poznań 2006, s. 1053-1083
8. Charakter prawny obowiązków lekarza stosującego techniki wspomaganego prokreacji. Postulaty *de lege ferenda* w: Prawne, medyczne i psychologiczne aspekty wspomaganego prokreacji. Praca zbiorowa pod redakcją Joanny Haberko i Małgorzaty Łączkowskiej, Poznań 2005, s. 46-63
9. Granice dozwolonej przez prawo ingerencji człowieka w naturę ludzkiej prokreacji – porównanie ustawodawstwa włoskiego i polskiego w: Prawo do życia a jakość życia w wielokulturowej Europie, red. B. Sitek, G. Dammacco, M. Sitek, J.J. Szczerbowski, Olsztyn-Bari 2007, s. 208-220
10. Prawo do leczenia niepłodności a finansowanie świadczeń zdrowotnych ze środków publicznych w: Człowiek pomiędzy prawem a ekonomią w procesie integracji europejskiej, red. G. Dammacco, B. Sitek, O. Cabaj, Olsztyn – Bari 2008, 451-459
11. Fenomen *mamma – nonna*. Instrumenty prawne zapobiegające starzeniu się kontynentu w: *Deboli e indifesi nella società multiculturale europea*, Atti della VI

Conferenza Internazionale dei Diritti dell'Uomo, Lecce, 29-30 Maggio 2006, red. G. Dammacco, B. Sitek, O. Cabaj, Olsztyn – Bari 2008, s. 371-379

12. Medyczne i prawne aspekty leczenia płodu w: Deboli e indifesi nella società multiculturale europea, Atti della VI Conferenza Internazionale dei Diritti dell'Uomo, Lecce, 29-30 Maggio 2006, red. G. Dammacco, B. Sitek, O. Cabaj, Olsztyn – Bari 2008 (współ z R. Kocylowskiem), s. 515-523
13. Interes dziecka poczętego a poddanie kobiety ciężarnej eksperymentom medycznym w: Współczesne wyzwania bioetyczne, red. L. Bosek, M. Królikowski, Warszawa 2010 s. 270-284
14. Aspekty prawne perinatologii i ginekologii w: Ciąża wysokiego ryzyka, wyd. 3., red. G.H. Bręborowicz, Poznań 2010; wersja uzupełniona i zaktualizowana, s. 1207-1238
15. O prawach osób należących do mniejszości narodowych, etnicznych i innych w procesie leczenia w: Prawa mniejszości narodowych red. T. Gardocka, J. Sobczak, Wydawnictwo Adam Marszałek 2011
16. Wybrane aspekty prawne w praktyce lekarza ginekologa położnika w: Położnictwo, t. 1 Fizjologia ciąży, red. G.H. Bręborowicz, W. Markwitz, Warszawa 2012, s. 233-245
17. Wyrządzenie szkody prenatalnej w kontekście zdolności prawnej dziecka poczętego w: Czyny niedozwolone w prawie polskim i prawie porównawczym Materiały IV Ogólnopolskiego Zjazdu Cywilistów, red. M. Nesterowicz, Warszawa 2012, s. 163-179
18. Dopuszczalność stosowania technik wspomaganego medycznie rozrodu w przypadku związków partnerskich – de lege lata i de lege ferenda w: Związki partnerskie. Debata na temat projektowanych zmian prawnych pod red. M. Andrzejewskiego, Toruń 2013, s. 157-169.
19. Realizacja standardów bioetycznych w polskim prawie w zakresie oświadczeń *pro futuro* – rozdział w monografii Prawa człowieka wobec rozwoju biotechnologii red. L. Kondratiewa-Bryzik, K. Sękowska-Kozłowska, Warszawa 2013
20. Małoletni pacjent jako podmiot interesu prawnie chronionego w związku ze stosowaniem nowoczesnych technologii medycznych w: Temida w dobie rewolucji biotechnologicznej – wybrane problemy bioprawa, red. O. Nawrot, A. Wnukiewicz-Kozłowska, Gdańsk 2015
21. Sprzeciwy pro futuro. Problemy stosowania prawa ze szczególnym uwzględnieniem sytuacji przymusowych w: Praktyczne problemy prawa medycznego, red. M. Urbaniak, Poznań 2015, s.

22. Niealimentowanie nasciturusa w kontekście szkód z art. 446¹ k.c., w: Prawo alimentacyjne. Zagadnienia materialne, t. II, red. J. M. Łukasiewicz, I. Rasmus, Toruń 2015, s. 177-194
23. Uwagi o wybranych problemach umów o świadczenie usług przez lekarza oraz radcę prawnego w: Zawody zaufania publicznego. Wybrane zagadnienia odpowiedzialności zawodowej radców prawnych i lekarzy, red. J. Sobczak, J. Skrzypczak, M. Urbaniak, Poznań 2015, ISBN 978-83-64864-41-4, s. 115-132, (współ z K. Mularskim)
24. Realizacja kultu pamięci bliskiej osoby zmarłej w zakresie decydowania o sposobie pochówku osoby pozostającej w związku partnerskim, Non omnis moriar, Osobiste i majątkowe aspekty prawne śmierci człowieka, red. J. Gołaczyński, J. Mazurkiewicz, J. Turłukowski, D. Karkut, Wrocław 2015, ISBN 978-83-62832-08-8, s. 310-324

Redakcja prac

25. Prawne, medyczne i psychologiczne aspekty wspomaganej prokreacji, Praca zbiorowa pod redakcją Joanny Haberko i Małgorzaty Łączkowskiej, Poznań 2005, ss.138
26. LEGE ARIS – Problemy Prawa Medycznego, Praca zbiorowa pod redakcją Joanny Haberko, Rafała Kocyłowskiego, Bartosza Pawelczyka, Poznań 2008, ss. 164
27. Współczesne problemy prawa zobowiązań, Warszawa 2015, współ z A. Olejniczak, A. Pyrzyńska, D. Sokołowska, ss. 810

Artykuły

28. Charakter prawny uznania dziecka, RPEiS 1999, z. 2, s.155-167
29. *La stipulazione del contratto con il consumatore secondo il diritto polacco*, Annali dell'Università di Ferrara 2004, vol. XVIII, s. 149-169
30. Pozycja konsumenta kontraktującego z przedsiębiorcą w obliczu zmian kodeksu cywilnego, Zeszyty Prawnicze TSBUIJ 2004, z. 11/12
31. Prawne aspekty prokreacji wspomaganej medycznie w świetle nowej włoskiej ustawy, Prawo i Medycyna 2005, nr 18, s. 82-100
32. Obowiązki lekarza ginekologa stosującego techniki wspomaganej medycznie prokreacji, Ginekologia Praktyczna 2005, nr 2, s. 11-18
33. Nieuczciwe klauzule umowne w umowach konsumenckich zawieranych przy użyciu wzorca, Przegląd Sądowy 2005, nr 11-12, s. 95-112

34. Głos w dyskusji: Techniki wspomaganego rozrodu – problemy prawne i ich konsekwencje, *Ginekologia Praktyczna* 2005, nr 6, s. 38-40
35. Prawne aspekty asysty przy porodzie ze szczególnym uwzględnieniem uczestnictwa męża matki i ojca dziecka – *Ginekologia Praktyczna* 2006, nr 2, s. 28-33
36. Szczególna postać tajemnicy lekarskiej w przypadku stosowania technik wspomaganego medycznie rozrodu, *Prawo i Medycyna* 2006, nr 23 (współ z R. Kocyłowskim), s. 18-32
37. Analiza prawna i postulaty zmiany *Formularzy świadomej zgody pacjentki na leczenie operacyjne*, *Prawo i Medycyna* 2006, nr 24, s. 85-99
38. Przesłanki i konsekwencje prawne stosowania technik wspomaganiej medycznie prokreacji, *Ginekologia po Dyplomie*, wrzesień 2006, s. 72-75
39. Umowa sprzedaży konsumenckiej zawarta poza lokalem przedsiębiorstwa, *Przegląd Sądowy* 2007, nr 3, s. 98-114
40. Moc wiążąca wzorców umownych, *Przegląd Sądowy* 2007, nr 7-8, s. 109-126
41. Prawo do leczenia niepłodności a finansowanie świadczeń ze źródeł publicznych, *Ginekologia Praktyczna* 2007, nr 2, s. 23-29
42. Konsumencki charakter umowy o świadczenie zdrowotne, *Prawo i Medycyna* 2007, nr 26, s. 70-87
43. Prawne aspekty zgody ciężarnej kobiety na leczenie, *RPEiS* 2007, nr 2, s. 93-107
44. *Legal aspects of pregnant's consent for medical treatment*, *Archives of Prenatal Medicine* 2006, nr 12, s. 44-50
45. Koniec życia a kres podmiotowości prawnej człowieka. Kilka uwag na temat czy prawnik i lekarz rozumieją się „stwierdzając zgon”, *Prawo i Medycyna* 2007, nr 27, s. 71-85
46. Konsekwencje prawne żywego i martwego urodzenia, *Prawo i Medycyna* 2007, nr 28, s. 64-79
47. Prawo do prywatności i ochrona danych osobowych pacjenta, *Prawo wobec wyzwań współczesności*, Poznań 2007, s. 75-86

48. Sumienie medycyny i litera prawa w obronie życia i zdrowia ludzkiego, w: LEGE ARTIS – Problemy Prawa Medycznego pod redakcją J. Haberko, R. Kocyłowskiego, B. Pawelczyka, Poznań 2008, s. 19- 32
49. „Bezpieczny pacjent” – kilka uwag o projekcie ustawy o ochronie indywidualnych i zbiorowych praw pacjenta oraz Rzeczniku Praw Pacjenta w: LEGE ARTIS – Problemy Prawa Medycznego pod redakcją J. Haberko, R. Kocyłowskiego, B. Pawelczyka, Poznań 2008, s. 155- 162
50. Moralne i prawne aspekty dążenia małżonków do posiadania dziecka w kontekście techniki zapłodnienia pozaustrojowego (*in vitro*), Prawo i Medycyna 2008, nr 30 (współ z K. Olszewskim), s. 65-80
51. Jeszcze o moralnych i prawnych aspektach dopuszczalności *in vitro* – polemika, Prawo i Medycyna 2008, nr 31 (współ z K. Olszewskim), s. 104-119
52. Status cywilnoprawny ludzkiego embrionu w fazie przedimplantacyjnej, Przegląd Sądowy 2008, nr 10, s. 17-31
53. *Rechtspersönlichkeit und zivilrechtliche Aspekte bei der Zerstörung von menschlichen Embryonen vor der Implantation*, w: Andrzej Gulczyński (Herausgeber), *Leben nach dem Tod. Rechtliche Probleme im Dualismus: Mensch Rechtssubjekt*, Graz 2010
54. Ocena znajomości prawa medycznego wśród lekarzy i pacjentów – Przegląd Lekarski 2008/65/5 (współ z L. Pawelczykiem, P. Jędrzejczakiem, Z. Kopaczyńską, E. Talikowską), s. 237-240
55. *Lo status del concepito nell'ordinamento giuridico polacco*, *Medicina e Morale* 2008 nr 5 (współ z M. Casini), s. 977-1012
56. Wykonywanie zawodu lekarza „zgodnie z sumieniem” wobec nowych technologii medycznych i życzeń pacjenta, *Prawo i Medycyna on Line* 2008, nr 04
57. Poszanowanie autonomii pacjentki w zakresie wyrażania przez nią zgody na zabiegi medyczne, *Ginekologia i Położnictwo – Medical Project* 2009, nr 1 (współ z B. Pawelczykiem), s. 67-79
58. Kilka uwag na temat statusu cywilnoprawnego ludzkiego embrionu w świetle projektu ustawy o ochronie genomu ludzkiego i embrionu ludzkiego oraz Polskiej Radzie Bioetycznej i zmianie innych ustaw – dostępne na stronie www.ptb.org.pl
59. Instytucja świadka zgody na czynności diagnostyczne i terapeutyczne (eksperyment medyczny) w świetle ustawy o zawodach lekarza i lekarza dentystry oraz ustawy Prawo farmaceutyczne, *Prawo i Medycyna* 2009, nr 36, s. 61-75

60. Aktualna wiedza medyczna a stosowanie homeopatii, *Medyczna Wokanda* 2009 nr 1, s. 47-59
61. Kilka uwag na temat zgody na zabieg medyczny, wyrażanej przez małżonka w trybie art. 68 kodeksu rodzinnego i opiekuńczego, *RPEiS* 2010, nr 1, s. 45- 57
62. Ustawa o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta – próba oceny regulacji praw pacjenta – *Zeszyty Stowarzyszenia Naukowego Prawa Prywatnego* 2010, nr 3
63. Opinia prawna w sprawie poselskiego projektu ustawy o zmianie ustawy o pobieraniu, przechowywaniu i przeszczepianiu komórek, tkanek i narządów (druk sejmowy 2707) dla Biura Analiz Sejmowych – dostępna na stronie www.sejm.gov.pl.
64. Prawne aspekty sekcji zwłok małoletniego – *Państwo i Prawo* 2010, z. 10, s. 97-106
65. Prawne aspekty telemedycyny – *Medyczna Wokanda* 2010, nr 2
66. Pojęcie osoby bliskiej w polskim prawie cywilnym – *Przeгляд Sądowy* 2011, nr 3
67. Dobro dziecka a stosowanie procedur in vitro w prawie francuskim i prawie polskim – (współ z A. Grabinski) – *Studia Prawnicze* 2011, nr 1, s. 33-61
68. „Szczególne względy osobiste” a przeszczep od żywego dawcy – *Państwo i Prawo* 2011, z. 7-8, s. 44-54
69. L'intérêt de l'enfant à naître en AMP: regards croisés franco-polonais (współ z A. Grabinski) – *Medicine & Droit* juin 2011, nr 109, s. 167
70. Pochodzenie dziecka od ojca a stosowanie technik wspomaganą medycznie prokreacji – *Rocznik Ostrowskiego Towarzystwa Genealogicznego*, t. VI
71. Kilka uwag o pobraniu tkanek, komórek i narządów *ex mortuo* od cudzoziemca, *Medyczna Wokanda* 2011, nr 3
72. Ustalenie ojcostwa wobec braku obcowania płciowego w świetle znowelizowanych przepisów kodeksu rodzinnego i opiekuńczego, *Themis Polska Nova* 2011, z. 1, s. 360-376
73. Dziadkowie-wnuki. Osobista więź prawnorodzinna i relacja prawnośpadkowa, *RPEiS* 2012, z. 3.
74. Podejmowanie decyzji o sposobie pochówku, *Themis Polska Nova* 2012, z. 1 (2), (współ z D. Ossowską), s. 96-111.

75. Stosowanie technik wspomaganej medycznie prokreacji w celach niewyłącznie rodzicielskich. Problem „dziecka-lekarstwa” – Medyczna Wokanda 2012, nr 4, s. 31-43
76. Trudny wybór pacjenta. Recenzja książki Marii Boratyńskiej, „Wolny wybór. Gwarancje i granice prawa pacjenta do samodecydowania”, Forum Prawnicze 2013, kwiecień, s. 61-67
77. Dziecko jako pełnomocnik rodzica, Przegląd Sądowy 2013, nr 7-8
78. Rozwiązanie małżeństwa w drodze umowy? Uwagi na tle projektu zmian Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego oraz ustawy Prawo o aktach stanu cywilnego, Zeszyty Prawnicze BAS 2013, nr 2(38), s. 11-24
79. Udostępnianie i publikowanie wizerunku nasciturusa, noworodka i małego dziecka w świetle zasady dobra dziecka, RPEiS 2013, z. 3, s. 59-70
80. Wspomnienie o prof. dr hab. Bogdanie Błażejczaku, RPEiS 2013, z. 3, s. 317-318.
81. O potrzebie formalnego wyodrębnienia medycyny podróży, Hygeia Public Health 2013, 48(3), s. 249-254.
82. Żywnienie dzieci. Zarys problematyki cywilnoprawnej, Przegląd Prawa Rolnego 2013, nr 1(12), s. 135-152.
83. Strefy czasowe a chwila otwarcia spadku – Studia Prawa Publicznego 2013, nr 3, s. 191-204
84. Prawna dopuszczalność obecności innych osób w tym studentów medycyny przy udzielaniu świadczeń zdrowotnych – Themis Polska Nova 2013, nr 3, s. 34-48
85. Charakter prawny relacji psycholog kliniczny – klient. Postulaty *de lege ferenda*, Medyczna Wokanda 2013, nr 5
86. Prawnospadkowe konsekwencje popełnienia przestępstwa (współ z R. Zawłockim), RPEiS 2014, z. 1, s. 29-42.
87. Prywatność pacjenta a sprzeciw na pobranie komórek, tkanek i narządów *mortis causa*, Państwo i Prawo 2014, z. 3, s. 58-69.
88. Umowa o wykonanie tatuażu ze szczególnym uwzględnieniem wykonania tatuażu na ciele małoletniego, Przegląd Sądowy 2014, nr 9, s. 26-39.

89. Sumienność lekarza a odmowa udzielenia świadczenia zdrowotnego niezgodnego z sumieniem, *Forum Teologiczne* 2014, nr 15, s. 83-95
90. „Prawo do niewiedzy” w kontekście istoty testu genetycznego jako sprawy dotyczącej całej rodziny, *Zeszyty Prawnicze BAS* 2014, nr 2(42), s. 45-64.
91. O studentach prawa, „Z akademickiego podwórka. Wykładowcy o studentach”, Wydawnictwo Naukowe UAM, Poznań 2014, s. 61-65.
92. Dziecko poczęte jako najbliższy członek rodziny, *Acta Iuris Stetinensis* 6 tom 1, nr 821, 2014, s. 277-295.
93. Zagrożenia dla adopcji w świetle projektu ustawy o leczeniu niepłodności, *Forum Prawnicze*, 2014, nr 4
94. Kilka uwag komentarza do art. 38 – 39a Kodeksu Etyki Lekarskiej, *Medyczna Wokanda* 2014
95. Komentarz do art. 18 kodeksu Cywilnego w: *Komentarz Fragmentaryczny do kodeksu cywilnego napisany przez Przyjaciół dla Profesora Adama Olejniczaka*, Poznań 2015.
96. Dobrodziejstwo nowoczesnych technik wspomaganey medycznie prokreacji czy problem rodziny i dziecka? Uwagi na tle projektu ustawy o leczeniu niepłodności (druk sejmowy 3245), *Diametros* 44 (2015), s. 20–44
97. Uznanie ojcostwa w świetle projektowanego art. 75¹ k.r.o., *Metryka* 2015, nr 1, s. 175-194
98. Współczesne wyzwania prawa rodzinnego w kontekście problemu zmiany płci, „Prawo cywilne - stanowienie, wykładnia i stosowanie”, red. M. Nazar, Lublin 2015, s. 127-142, ISBN 978-83-7784-717-6 (współ z Agatą Agaciak)
99. Charakter prawny relacji rodzice – dorosłe dzieci w kontekście zobowiązań alimentacyjnych rodziców, *RPEiS* 2015, nr 4, s. 41-52

Prace stanowiące przedruk (publikacja na życzenie wydawcy)

100. Cywilnoprawne aspekty przeprowadzenia zabiegu cięcia cesarskiego na wyłączne życzenie rodzącej – *Kliniczna Perinatologia i Ginekologia* 2006, nr 4, s. 65-68
101. Zabieg cesarskiego cięcia na wyłączne życzenie rodzącej – *Ginekologia i Położnictwo Medical Project* 2007, nr 3, s. 46-54

W druku

102. O potrzebie zmiany rozporządzenia Ministra Zdrowia w sprawie wydawania z apteki produktów leczniczych i wyrobów medycznych. Uwagi w kontekście sytuacji małoletniego, w druku
103. Choroba Hashimoto, objaw Chełmońskiego i zabieg Kristellera czyli o nazwisku w medycynie, Księga Pamiątkowa prof. Jacka Sobczaka, w druku
104. Obowiązki prawne lekarza w zakresie wydania opinii lub orzeczenia lekarskiego, Księga Pamiątkowa prof. Andrzeja Kocha, w druku
105. O sytuacji ekonomicznej i rodzinnoprawnej zmarłego, Zeszyty Naukowe WSB, w druku
106. Wielka Encyklopedia Prawa, hasła w zakresie prawa spadkowego, w druku

Recenzje

1. Recenzja doktorska pracy mgr Jolanty Zozuli: „Adopcja jako instrument ochrony dziecka specjalnej troski”, Uczelnia Łazarskiego, Warszawa 2012
2. Recenzja doktorska pracy mgr Julity Jabłońskiej: „Prawo do integralności genetycznej” UAM Poznań 2014
3. Recenzja doktorska pracy mgr Anny Urbańskiej-Łukaszewicz „Wykonywanie prawa własności nieruchomości przez małżonków pozostających we wspólności ustawowej a ochrona rodziny”, INP PAN Warszawa 2015
4. Recenzja wydawnicza pracy pt. „Prawo medyczne dla lekarzy psychiatrów” red. E. Sarnacka, A. Jacek; przygotowana dla Wydawnictwa Difin Spółka Akcyjna
5. Recenzja wydawnicza pracy „Klauzula sumienia w państwie prawa” red. O. Nawrot